

Monika Stanny*

MOTYWY DECYZJI EDUKACYJNYCH STUDENTÓW KIERUNKU EKONOMIA W IEIZ PK

Zarys treści: Poziom wykształcenia ma bezpośredni wpływ na wielkość dochodów i pozycję na rynku pracy. Istnieją również dowody na to, iż poziom bezrobocia maleje wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia, co z kolei przyczynia się do zmniejszenia kosztów społecznych związanych z bezrobociem. Stopień zatrudnienia zaś rośnie wraz ze wzrostem kwalifikacji zdobytych na kolejnych etapach kształcenia. Tezy te posłużyły do sformułowania problemu niniejszego opracowania, gdzie szukana jest odpowiedź na pytania: czy wielkość dochodów i pozycja na rynku pracy osoby z wyższym wykształceniem jest zasadniczym bodźcem kierujący młodzież na studia? Co motywuje znaczną część absolwentów szkół średnich do dalszej nauki w szkole wyższej?

Do weryfikacji przyjętych założeń posłużyły badania ankietowe przeprowadzone na próbie stu losowo wybranych studentów trzeciego roku ekonomii Instytutu Ekonomii i Zarządzania Politechniki Koszalińskiej, którzy studia rozpoczęli w roku akademickim 2004/2005. Stwierdzono, że decyzje edukacyjne młodzieży na poziomie wyższym determinują głównie chęć samorealizacji, czyli ogólny rozwój intelektualny związana z zaspokojeniem własnych ambicji. Jednak zgodnie ze wstępną tezą nie bez znaczenia pozostają czynniki ekonomiczne, czyli wyższe szanse odnalezienia się na rynku pracy, możliwość wysokich zarobków i wysokiego standardu życia.

Słowa kluczowe: edukacja, motywacja, studenci, kierunek ekonomia.

Tworzenie w Europie sprawnej gospodarki opartej na wiedzy i społeczeństwa wiedzy wymaga upowszechnienia nowych podstawowych umiejętności i postaw, zapewnienia znacznego i szerszego dostępu do edukacji oraz stosowania ochronnych strategii społecznych (takich jak przeciwdziałanie dyskryminacji, zapewnienia równości ze względu na płeć czy miejsce zamieszkania), które powinny towarzyszyć szybko zachodzącym zmianom. Wysokiej jakości edukacja, jako instrument likwidacji różnic pomiędzy bardziej i mniej rozwiniętymi regionami, staje się coraz ważniejszym elementem polityki regionalnej i lokalnej.

* Zakład Polityki Ekonomicznej i Regionalnej, Instytut Ekonomii i Zarządzania, Politechnika Koszalińska, adiunkt

Bez wątpienia zmiany zachodzące po 1990 roku w poziomie wykształcenia Polaków są korzystne – patrz tabela 1. W okresie międzypisowym (1989-2002) nastąpił znaczny wzrost odsetka ludności z wykształceniem ponadpodstawowym (z niespełna 55% w 1988 roku, do 66% w 2002 roku). Największy przyrost charakteryzował grupę osób z wykształceniem wyższym, których udział w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej zwiększył się z 6,7% w 1988 roku do 10,4% w 2002 roku. Duży przyrost dotyczył także osób z wykształceniem średnim i policealnym, a minimalny osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Na szczególną uwagę zasługuje ogólny wzrost poziomu wykształcenia polskich kobiet. Aż o 200% zwiększył się udział kobiet z wyższym wykształceniem, a o 1/3 zmniejszył się odsetek kobiet bez wykształcenia. Mimo poprawy wielkości tych wskaźników, pozostają one nadal pod silną presją sytuacji kobiet na rynku pracy, czy pozycji kobiet w rodzinie. Warto tu wspomnieć, iż istnieje wysoka korelacja dodatnia między wykształceniem kobiety, a jej zdrowiem czy stopą życiową oraz wysoka ujemna współzależność z dzietnością.

Analiza struktury wykształcenia ludności Polski ukazuje też, że liczba osób z wyższym wykształceniem była w 1988 roku zbliżona do liczby osób bez żadnego wykształcenia, zaś w 2002 roku sytuacja się poprawiła. Ponadto wykształcenia średniego, dającego dostęp do studiów wyższych, nie posiada nadal 55% społeczeństwa w wieku aktywności zawodowej. Ten багаż niedoinwestowania kapitału ludzkiego wpływa na ograniczone uczestnictwo w procesie pracy i w życiu społeczno-politycznym. Jest to tzw. pasywna część kapitału ludzkiego. Tabl. 1. Struktura ludności Polski wg wykształcenia.

Udowodniono¹, że poziom wykształcenia ma bezpośredni wpływ na wielkość dochodów i pozycję na rynku pracy. Pozytywny związek pomiędzy wykształceniem a poziomem zarobków ujawnia się na poziomie średnim (maturalnym). Jest to tzw. poziom krytyczny, po przekroczeniu, którego kolejne etapy kształcenia znacząco odbijają się na poziomie wysokości zarobków. Istnieją również dowody na to, iż poziom bezrobocia maleje wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia, co z kolei przyczynia się do zmniejszenia kosztów społecznych związanych z bezrobociem. Stopień zatrudnienia zaś rośnie wraz e

¹ Komunikat Komisji Wspólnot Europejskich, *Skuteczne inwestowanie w edukację: imperatyw dla Europy*, COM (2002) 779, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2003, s. 9.

Tabl. 1. Struktura ludności Polski wg wykształcenia (NSP 1988 i NSP 2002)

Table:1 Polish population structure by age(National Census 1988 and National Census 2002)

Wykształcenie	Ogółem			Mężczyźni			Kobiety		
	1988	2002	1988= 100%	1988	2002	1988= 100%	1988	2002	1988= 100%
Ogółem	100%	100%		100%	100%		100%	100%	
Wyższe	6,5	10,2	174	7,2	9,7	149	5,9	10,8	203
Średnie	24,7	32,6	146	20,6	28,7	154	28,4	36,3	141
Zasadnicze zawodowe	23,6	24,1	113	31,5	35,9	106	16,3	17,1	120
Podstawowe	38,8	26,2	80	35,9	26,2	81	41,5	29,9	80
Niepełne podstawowe	6,5	4,9	84	4,8	4,2	96	8,0	5,5	77

Źródło: dane z Narodowego Spisu Powszechnego 1988, Narodowego Spisu Powszechnego 2002, www.stat.gov.pl.

Source: from National Census 1988 and National Census 2002 www.stat.gov.pl.

wzrostem kwalifikacji zdobytych na kolejnych etapach kształcenia.² Tę dość medialną prawidłowość znają młodzi ludzie, pytanie: czy jest to jednak zasadniczy bodziec kierujący młodzieżą na studia? Co motywuje znaczną część absolwentów szkół średnich do dalszej nauki w szkole wyższej?, bowiem wspomnieć należy, iż w roku 2003/2004 wskaźnik skolaryzacji brutto na tym etapie edukacji wyniósł 46,4%³.

Nasuwa się tu jeszcze jedno pytanie o przydatność nabywanych – coraz wyższych – kwalifikacji na rynku pracy. Dotyczy to zarówno kadr wysoko, jak i niżej kwalifikowanych. Ludzie są wykształceni, ale często „źle” wykształceni, ze względu na nieadekwatną do nowych wymagań strukturę kwalifikacji, umiejętności i wiedzy⁴.

W związku z powyższym przyjęto pewne założenia, których weryfikacji postanowiono dokonać za pomocą badań ankietowych przeprowadzonych na próbie stu losowo wybranych studentów trzeciego roku ekonomii Instytutu Ekonomii i Zarządzania Politechniki Koszalińskiej, którzy studia rozpoczęli w roku akademickim 2002/2003. Z uwagi na ograniczone ramy opracowania zaprezentowane zostaną najistotniejsze zdaniem autorki wyniki badania⁵.

Politechnika Koszalińska od 1993 roku w swojej ofercie edukacyjnej, prócz kierunków technicznych posiada także studia na kierunkach ekonomicznych. Jest to jedyna publiczna uczelnia kształcąca w regionie Pomorza Środkowego studentów z tego zakresu. Region ten odznacza się znaczną spójnością wewnątrzregionalną w zakresie rozwoju gospodarczego, jednak znacznym zróżnicowaniem w aspekcie struktur demograficznych. Specyfika tego obszaru w zasadniczym stopniu ukształtowała się przez powojenne procesy imigracyjne (zaś w latach 70. emigracyjne), tworząc mozaikę kulturową i etniczną o niskiej koherencji społecznej. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że przez lata gospodarki planowej region ten (o najwyższym w kraju udziale sektora uspołecznionego w lokalnych strukturach gospodarczych) leżał na marginesie zainteresowania politycznego, co przełożyło się na brak znaczących inwestycji industrialnych

² *Spojrzenie na edukację*, OECD, 2002.

³ Chrościcki T., Misiak M., 2005, *Szkolnictwo wyższe w Polsce*, Rynek Kapitałowy, nr 12, s. 72.

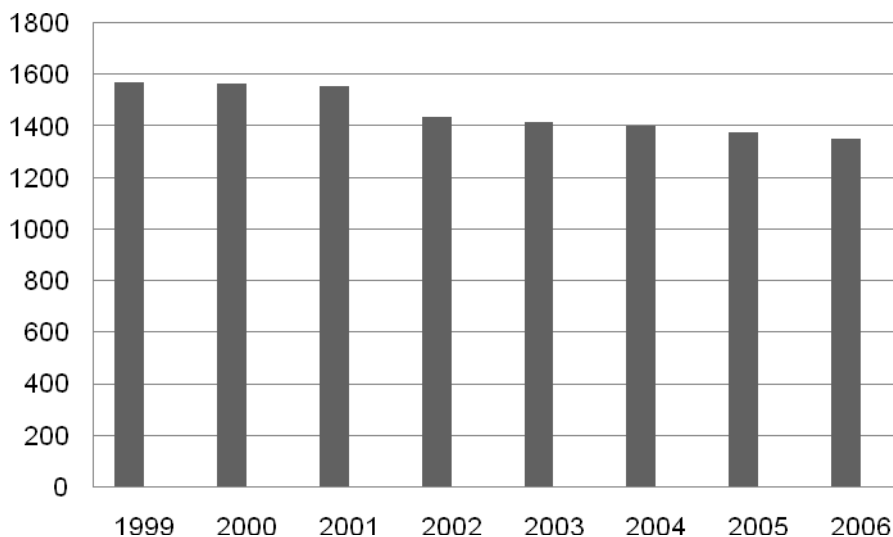
⁴ Kryńska E., 2004, *Polski rynek pracy-niedopasowania strukturalne*, IPiSS, Warszawa, s.103.

⁵ Szczegółowe wyniki badań ankietowych zostały przedstawione w pracy magisterskiej Karoliny Nowak (maszynopis, 2006) pt: *Struktura demograficzna studentów ekonomii Politechniki Koszalińskiej i ich motywów decyzji edukacyjnych*.

i infrastrukturalnych.⁶ W związku z powyższym atrakcyjność regionu jako miejsca realizacji planów życiowych przez młode pokolenia może przejawiać się jako wątpliwa.

Mimo relatywnie nienajlepszych wskaźników makroekonomicznych, sam Koszalin jako „stolica” Pomorza Środkowego, może pochwalić się swoimi tradycjami akademickimi. Choć boom edukacyjny jest już określeniem przeszłym, to kierunki ekonomiczne nadal rekrutują maksymalne limity potencjalnych studentów.

Rys. 1. Liczba studentów stacjonarnych kierunku Ekonomia w latach 1999-2006
Figure 1. Number of full-time students

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z IEiZ PK.

Source: Authors based on the data from IEiZ PK.

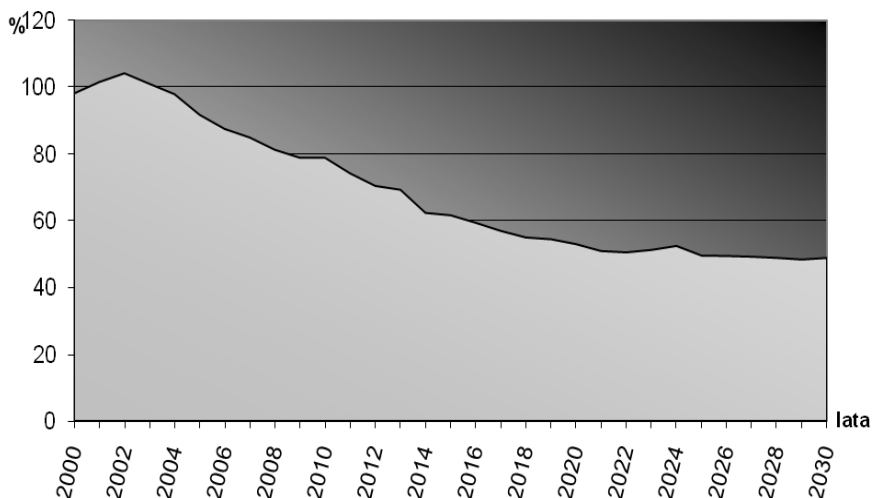
Zmiany w liczebności studentów stacjonarnych kierunku ekonomia IEiZ PK przedstawione na rys. 1, wynikają głównie z limitów rekrutacyjnych i ogólnej zmiany w podaży zasobów 19-latków. Kierunek zmian, wskazuje na spadek liczebności subpopulacji w latach 1999-2006 o 14%. Zdecydowane tapnięcie zanotowano w 2002 roku. Jest to tendencja zgodna z procesami

⁶ Więcej w: Rosner A., 2007, *Zróźnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich a zróźnicowanie dynamiki przemian*, IRWIR PAN, Warszawa.

demograficznymi obserwowanymi w Polsce. Otóż od 2002 roku rozpoczął się okres „wchodzenia” w wiek szkolnictwa wyższego młodzieży urodzonej po 1983 roku (ekstremum II powojennego wyżu demograficznego), czyli następuje zmniejszenie podaży potencjalnych zasobów, z których rekrutować się będą studenci. Patrz wykres 2. Jednak nie oznacza to już wystąpienia niżu demograficznego na tym etapie edukacji.

Rys. 2. Dynamika zmian liczby 19-latków w latach 2000-2030 (1999 r. = 100%)

Figure 2. Dynamics of changes of 19-year olds in the years 2000-2030 (1999=100%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, www.stst.gov.pl.

Source: Authors based on the GUS, www.stst.gov.pl.

Tendencyjnym faktem w Polsce jest, że młodzież kończąca średni próg wykształcenia nie posiada kwalifikacji zawodowych. Są to głównie absolwenci szkół ogólnokształcących, którzy po zawód „idą” dopiero na studia. Badania ankietowe przeprowadzone w Instytucie Ekonomii i Zarządzania potwierdzają, że na studia stacjonarne w większości (67%) decydują się absolwenci liceów ogólnokształcących. W związku z profilem kierunku, aż ¼ stanowią absolwenci Liceum Ekonomicznego.

Przyczyną takiego rozkładu może być wadliwie funkcjonujący system nauczania w Polsce, który opiera się bardziej na przekazywaniu wiedzy teoretycznej, pomijając wiedzę praktyczną. Pracodawcy podejmując decyzję

o zatrudnieniu pracownika coraz rzadziej kierują się informacją, jaką szkołę ukończył i jaką tam posiadał wiedzę, ale przede wszystkim tym, czy potrafi tę wiedzę wykorzystać w praktyce i co sobą reprezentuje. Taki pracownik musi umieć rozwiązywać dany problem, a wiedza teoretyczna pełni w tym przypadku rolę służebną. Dlatego też niedopasowanie wiedzy i umiejętności posiadanych przez czynnych zawodowo do wiedzy i umiejętności, na które występuje zapotrzebowanie w gospodarce, wywołuje szereg niekorzystnych skutków, do których zaliczyć należy przede wszystkim możliwość zatrudnienia tylko części bezrobotnych i związaną z tym frustrację, obniżenie dochodów, występowanie patologii społecznych itp⁷.

Do przyczyn można również zaliczyć „omijanie” bezrobocia poprzez dłuższy czas edukacji młodzieży, jak również brak „pomysłu” na kształcenie zawodowe, dostosowane jakością do zmian w strukturze popytu na pracę.

Zmiany w polityce państwa w odniesieniu do wszystkich sfer życia gospodarczego, społecznego i politycznego na początku lat 90. spowodowały powstanie jakościowo odmiennych zjawisk, do których należy zaliczyć przewartościowanie rangi wyższego wykształcenia.

Dostrzega się, że wyższy poziom wykształcenia wpływa na wzrost poziomu życia i większe możliwości na rynku pracy. Dobre wykształcenie staje się jednym z zasadniczych czynników kariery zawodowej decydującej o pozycji społecznej. Osoby z wyższym wykształceniem znacznie rzadziej pozostają bezrobotne, w latach 90 – tych dezaktywizacja zawodowa obejmowała przede wszystkim osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, podstawowym i bez ukończonej szkoły podstawowej.

Utrwaliło się już przekonanie, że istotnym czynnikiem sukcesu życiowego jest wyższe wykształcenie, dlatego też, co roku tysiące absolwentów opuszczają szkoły średnie i udają się na studia wyższe, podnosząc przeciętny poziom wykształcenia ludności. Dzieje się tak, gdyż wykształcenie połączone z odpowiednimi umiejętnościami jest jedną z ważniejszych cech w ocenie szans bezrobotnych na rynku pracy. Dlatego też wśród ankietowanych główny powód dalszej nauki związany był z możliwością znalezienia pracy. Powód ten wskazało 22% ankietowanych, gdyż w związku ze zmianami na rynku pracy, polegającymi na istnieniu znacznego bezrobocia wśród ludzi młodych, oraz na rosnących wymaganiach kwalifikacyjnych pracodawców wobec kandydatów do pracy, wykształcenie zaczyna być traktowane jako forma ochrony przed „zagrożeniem” bezrobociem i jako inwestycja zapewniająca (czy mająca zapewnić) lepsze zarobki i perspektywy zawodowe. Na drugim miejscu pojawił się powód związany z zaspokojeniem własnych ambicji (20%), wykształcenie,

⁷ Więcej w: Kryńska E, *Polski rynek pracy – niedopasowanie strukturalne*, Warszawa 2004, s. 102.

bowiem służy nie tylko przygotowaniu człowieka do sprawnego wykonywania czynności, ale i rozwoju sfery jego uczuć i wartości.⁸ W dalszej kolejności, niemal 19% respondentów wskazało fakt posiadania przez osobę z wyższym wykształceniem wyższego prestiżu zarówno w miejscu pracy jak i w środowisku, w którym żyją. Również stosunkowo duży odsetek ankietowanych studentów liczy po ukończeniu nauki na wyższe wynagrodzenie (15,5%). Tylko 5% respondentów podjęło naukę w celu zmiany dotychczasowego środowiska, zaś dla 3,5% studia umożliwiają pracę za granicą.

W naukach społecznych powstała kategoria „edukacji bez granic” oznaczająca, że każdy (bez względu na swoje położenie materialne, wyznawaną religię, rasę czy płeć) ma prawo określić własną ścieżkę kształcenia od dziecka po późną starość i to prawo realizować bez ograniczeń ze strony państwa⁹. Jednak w rzeczywistości nie zawsze tak jest. W dostępie młodzieży do wyższego wykształcenia istnieją trzy podstawowe bariery i są to: płeć (dotyczy to kobiet, które przesuwając decyzje o urodzeniu dziecka na później, stają się tym samym równoważną częścią kapitału ludzkiego), miejsce zamieszkania (m.in. odległość od centrów edukacyjnych, miasto-wieś) oraz koszty kształcenia (w tym przypadku chodzi o możliwości finansowe studentów zoperacjonalizowane tu źródłem utrzymania). Istnieje jeszcze jedna bariera edukacyjna: edukacja dorosłych. Dawniej uzyskanie dyplomu magistra było gwarancją na stałą pracę zawodową. Dziś dużo mniej jest wart dyplom absolwenta. I na pewno nie jest gwarantem pracy, choć na pewno jest czynnikiem zwiększającym szanse jej znalezienia. Dziś absolwenci szkół wyższych coraz częściej zdają sobie sprawę z faktu, że wiedza też się starzeje w każdym zawodzie. Osoby dojrzałe zawodowo, chcąc być konkurencyjnymi muszą kształcić się ustawicznie. Państwo polskie nie ponosi odpowiedzialności za wykształcenie obywateli, w obecnych warunkach ekonomicznych Polski też nie interesuje to pracodawcę. W UE koszty edukacji ustawicznej ponoszą właśnie przedsiębiorcy. U nas wiedza jest prywatną sprawą obywatela i jego zaradności.

⁸ Kołaczek B., 2004, *Dostęp młodzieży do edukacji*, Warszawa 2004, s. 16-25.

⁹ Kołaczek B., 2004, *Dostęp młodzieży do edukacji*, Warszawa 2004, s. 17.

Tabl. 2. Motywy podjęcia nauki w szkole wyższej przez studentów kierunku ekonomia według kryterium płci, miejsca zamieszkania i źródła utrzymania

Table 2, Motives of continuing education at academic level by students of economics according to place of living and maintenance sources

Motywy	Kryterium płci				Kryterium miejsca zamieszkania				Kryterium źródła utrzymania			
	kobiety N=73		mężczyźni N=27		miasto N=71		wieś N=29		praca N=78		niezarobkowe źródło N=21	
	w %	ranga	w %	ranga	w %	ranga	w %	ranga	w %	ranga	w %	ranga
Chęć zmiany dotychczasowego środowiska	7,1	6	3,8	7	4,9	6	9,4	6	5,8	6	9,1	5
Możliwość znalezienia pracy	24,1	1	19,1	1	24,2	1	19,0	3	23,4	1	21,7	2
Chęć otrzymywani wyższego wynagrodzenia	16,0	4	15,3	4	14,0	4	20,2	2	16,8	4	14,5	4
Możliwość pracy na własny rachunek	8,0	5	14,0	5	9,7	5	9,5	5	10,2	5	7,2	6
Ucieczka przed wojskiem	0,0	9	5,1	6	1,9	8,5	0,0	9	1,3	9	0,0	8,5
Możliwość znalezienia pracy w miejscu zamieszkania	2,3	8	1,3	9	1,9	8,5	2,4	8	2,7	8	0,0	8,5
Wyższy prestiż osoby z wyższym wykształceniem	18,4	3	19,0	2	19,9	3	15,4	4	18,1	3	19,9	3
Możliwość pracy za granicą	3,3	7	3,8	8	2,9	7	4,8	7	3,1	7	3,6	7
Zaspokojenie własnych ambicji	20,8	2	19,0	3	20,4	2	21,4	1	19,4	2	23,6	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Source: Author's based on the questionnaire survey.

Autorka zatem zbadała motywę podjęcia nauki na kierunku ekonomia na Politechnice Koszalińskiej, ze względu na trzy pierwsze bariery, tj.: płci, miejsca zamieszkania i źródła utrzymania. Uzyskane wyniki przedstawia zbiorcza tabela 2.

Analiza danych wskazuje, że zarówno studenci jak i studentki w większości podejmując studia wyższe mieli głównie na uwadze możliwość znalezienia pracy. Pogląd ten wyraziło blisko 1/4 studentek i 1/5 studentów.

Na drugim miejscu pojawił się w przypadku studentek motyw związany z zaspokojeniem własnych ambicji (20%), dla studentów na tej pozycji uplasował się motyw związany z większym prestiżem osoby mającej wyższe wykształcenie (19%). Wynika stąd, że potrzeby samorealizacji w większym stopniu są odczuwalne przez kobiety niż mężczyzn. Najmniej istotne jest dla młodych ludzi miejsce pracy. Na ostatnich pozycjach są możliwości znalezienia pracy w miejscu zamieszkania jak i za granicą. Wskazuje to na przygotowanie, gotowość młodzieży do mobilności migracyjnej na rynku pracy. Można postawić tezę, że posiadanie prestiżowej pracy, dobra płaca są istotniejsze od miejsca pracy zarówno dla kobiet i mężczyzn.

Kryterium miejsca zamieszkania, czyli pochodzenie studentów ze wsi, czy z miasta wskazuje ciekawy rozkład. Młodzież wiejska wymienia w kolejności motyw: zaspokojenie własnych ambicji, wyższe wynagrodzenie, możliwość znalezienia pracy (po 1/5 badanych). Młodzież miejska wskazuje w pierwszym rzędzie możliwość znalezienia pracy po tych studiach (25%), zaspokojenie własnych ambicji i wysoki prestiż (po 1/5). Czynniki ekonomiczne zatem w większym stopniu liczą się dla młodzieży miejskiej, natomiast dla młodzieży wiejskiej ważne są przede wszystkim czynniki związane z samorealizacją. Na wsi zawsze o wykształceniu myślano w kategoriach awansu społecznego; było i jest ono czynnikiem wyprowadzającym jednostki bardziej aktywne poza wieś. Badania K. Szfraniec¹⁰ dowodzą, że współczesny rolnik bez wahania podejmuje decyzję o „ucieczce” własnych dzieci do miast, bez względu na konsekwencje dla losów gospodarstwa. Jest to sposób, w którym wieś chłopska częściowo rozwiązuje problemy własnej przyszłości i upodabnia się do wiejskich społeczności UE.

Analiza motywów wpływających na podjęcie studiów stacjonarnych w zależności od sytuacji finansowej studenta, została przeprowadzona w oparciu o kryterium źródła utrzymania.

Obserwuje się, że studenci utrzymywani przez pracujących bardzo silnie akcentują (23%), iż studia wyższe dają możliwość znalezienia pracy (w

¹⁰ Szfraniec K., 2001, *Wartość wykształcenia na wsi – fakty, tendencje, konsekwencje*, (w:) I. Bukraba-Rylska, A. Rosner (red.), *Wieś i rolnictwo na przełomie wieków*, IRWiR PAN, Warszawa, s. 258-274.

przypadku studentów utrzymywanych przez osoby mające niezarobkowe źródło utrzymania¹¹ motyw ten został wskazany przez 22% respondentów i w randze miał miejsce drugie). Natomiast motywy studentów utrzymywanych przez osoby mające niezarobkowe źródło utrzymania w większości (24%) dotyczą zaspokojenia własnych ambicji. Mamy tu sytuację odwrotną, bowiem jako drugi został ten czynnik wskazany przez 19% studentów utrzymywanych przez pracujących.

Można zatem ogólnie stwierdzić, że w środowisku młodzieży przeważają czynniki związane z samorealizacją, czyli ogólny rozwój intelektualny związany z zaspokojeniem własnych ambicji, znaczenie wyższego wykształcenia w życiu społecznych (czyli prestiż). Jednak zgodnie ze wstępną tezą nie bez znaczenia pozostają czynniki ekonomiczne, czyli wyższe szanse odnalezienia się na rynku pracy, możliwość wysokich zarobków i wysokiego standardu życia. Prawdopodobnie¹² jest to związane z trudnościami ekonomicznymi panującymi w naszym kraju, ale także z tym, że zmiany zachodzące w makrostrukturze społecznej znajdują odbicie w świadomości młodzieży, iż ukończenie studiów wyższych daje szansę atrakcyjnej pracy, możliwość zdobycia wyższej pozycji w hierarchii władzy i w coraz większym stopniu ceni się ludzi z wyższym wykształceniem.

Powyższe może świadczyć o zahamowaniu procesu obniżania rangi wyższego wykształcenia, co związane było głównie z obniżaniem poziomu jakości edukacji w stosunku do wzrostu ilości studentów.

Powszechnie już spotykamy opinie, że inwestowanie w jakość kapitału ludzkiego poprzez inwestycje w edukację to lokata na przyszłość. Inwestycje w kwalifikacje człowieka są najtańszym sposobem podnoszenia poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszania tym samym tempa rozwoju gospodarczego. Edukacja prowadzi do wielowymiarowych korzyści społecznych i gospodarczych poprzez stymulowanie rozwoju kompetencji osobistych, obywatelskich i zawodowych. Edukacja promująca aktywne postawy obywatelskie niesie ze sobą także potencjał zwiększania poziomu odpowiedzialności społecznej i politycznej w społeczeństwie obywatelskim oraz w miejscu pracy.

Bibliografia:

¹¹ Niezarobkowe źródła utrzymania to m.in.: emerytura, renta, alimenty, stypendium, zasiłki, itp.

¹² Więcej w: *Pierwszy rok studiów w uczelni technicznej. Oczekiwania-bariery-postawy*, Raport z badań socjologicznych przeprowadzonych wśród studentów pierwszego roku studiów AGH w roku akademickim 1995/1996, red. Julian Bugła, AGH, Kraków 1996, s.29.

1. Bugła J. (red.), 1996, Pierwszy rok studiów w uczelni technicznej. Oczekiwania % u 2013 bariery %u2013 postawy, Raport z badań socjologicznych przeprowadzonych wśród studentów pierwszego roku studiów AGH w roku akademickim 1995/1996, AGH, Kraków
2. Kołaczek B., 2004, Dostęp młodzieży do edukacji, Warszawa
3. Kryńska E., 2004, Polski rynek pracy %u2013 niedopasowanie strukturalne, Warszawa
4. Szafraniec K., 2001, Wartość wykształcenia na wsi %u2013 fakty, tendencje, konsekwencje, (w:) I. Bukraba-Rylska, A. Rosner (red.), Wieś i rolnictwo na przełomie wieków, IRWiR PAN, Warszawa
5. Rosner A., 2007, Zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich a zróżnicowanie dynamiki przemian, IRWiR PAN, Warszawa. Komunikat Komisji Wspólnot Europejskich, Skuteczne inwestowanie w edukację: imperatyw dla Europy, COM (2002) 779, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2003
6. Spojrzenie na edukację, OECD, 2002
7. Chrościcki T., Misiak M., 2005, Szkolnictwo wyższe w Polsce, Rynek Kapitałowy, nr 12.

Abstract

Educational decisions motives of students in economics of the Faculty of Economics and Management of the Technical University of Koszalin

The achieved education level has a direct influence on incomes and position in the labour market.

It has been also proved that the unemployment level is related to the educational one (the former decreases as the latter increases). The employment level goes up in relation to the increase in qualifications obtained at consecutive levels of education. The above mentioned thesis have been used to formulate the problem put in this paper. It confines itself to finding answers to two important questions: does income and labour market position of a person with university qualifications is the basic stimulus for young people to study? What motivated the majority of secondary school leavers to continue their education at university level? To verify these two accepted assumptions the author has conducted a survey on a random sample of 100 third year students of economics in the Faculty of Economics and Management of the Technical University of Koszalin; the surveyed students initiated their study in the academic year 2004/2005. The findings of the survey have led to the conclusion that educational decisions of young people concerning further education at an academic level are mainly determined by the desire

of self realization or general intellectual development connected with satisfying ones ambitions. But in accordance with with the preliminary thesis unimportant prove economic determinants: better chances on labour market, higher income, higher standard of living.

Keywords: education, motivation, students of economics.